

אפריל 1968

מס. 3

לקט ופאה

עלון מושב בית לחם הגלילית.

ליובל ה-20 – כה לחי.

מכתבים למערכת

עורך נכבד,

יש לציין שמאז הגליון הראשון, השתפר העתון מאוד. המשיכו בדרך זאת עד שיהיה לך עב כרס.
נ.ב.

תודה מקרב ליבי על התשבץ. אחותי נואה בת השנה וחצי פתרה אותו בקלות. תן תשבץ קשה יותר.

סמדר נ.

עורך נכבד! מערכת יקרה!

לא איכפת לי שתופענה בעלון בדיחות על ה"מזריע", אבל, אנא, הדפסו גם את שמות המחברים, ונסו להעלות את רמתכם מידי פעם לפעם.

בכבוד רב

הנוער

* בעל המכתב מתבקש למסור את שמו למערכת.

מציע לשנות את שם העלון מ"לקט ופאה" ל"בול" או "העולם הזה" בהתאם לכתבות.

אלמוני – קורא נלהב.

אם אתה חשוב מה שאנו חושבים שאתה חושב, הרי שמחשבותיך מלוכלכות.

המערכת.

דבר המערכת

יש לציין שמתחילים להרגיש תזוזה. הפעם הגיעו כמה מכתבים אמיתיים למערכת ונתרמו אף מספר כתבות. קבלנו אותן בזרועות פתוחות ולא דקדקנו ביותר בבחירת החומר. אנו תקווה שניצני ההשתתפות לא יפרו אלא להיפך, יגברו.

חוברת ג' (ניסן – אפריל) הייתה צריכה לשמש אכסניה לנושאים רבים: יובל ה-20 של הכפר, חג החרות, יום השואה וימו העצמאות הממשמש ובא. – עמלנו הרבה כדי להכין חוברת נאה בכוחות, בחומר ובאמצעים המוגבלים שעמדו לרשותנו. ואם ימצא מי שיטען כי חוברת יובל יכולה להיות

יותר מושלמת נאמר לו שקשה ליצור יש מאין.
שני העמודים שהוקדשו ליום השואה לא באים לגרד פצעי העבר. תפקידם פשוט לנסוך מעט תוכן לשתי דקות ה"זכור", שלחלק מאתנו הן דומיה ולחלק דמעה.
הצלומים שבחוברת נתרמו על ידי משפחות שניצר, טמיר, ברקאי ובר.
*** מי אומר שהיהודי הנצחי נע ונד כל ימיו ברדפו אחר פרנסות קלות ואינו מסוגל לעולם להכות שורש באדמת מקום מגוריו?
נהפוך הוא! הפיטן האלמוני שדבריו מתפרסמים להלן מוכיח זאת בעליל. הלוואי וכמוהו עוד ירבו. בזכותם תהייה מדינתנו גם למולדת.

סרנדה לבית לחם

פתיית אותי ואפת, חזקת עלי ותוכלי. שילחת בי את דיבוקך, נפלתי קרבן לכישופיך. – לא בסערת יצרים כבשת אותי, אלא במצור סבלני ומתמיד. לא חיבוקים עזים עשו את המלאכה, כי-אם לטיפות רכות.

כשמך, כן את: סמל השלווה, השאננות והשלום. לא "בית-קמה" ולא "בית-קשת", אין בך רמז למישור רחב – ידיים חד גוני או זכר לכלי-משחית כלשהו.
אין בך מקיצוניות הערבה או מקוטביות ארץ שסועה ומבותרת. כל דמותך היא שפע שלעקומות וקווים מתמשכים ומתמזגים להרמוניה מופלאה ומעודנת אחת.
לא צוקים מזדקרים וחשופים, אלא גבעות ותלים סגלגלים. לא מכתשים וערוצים מבותרים, כי-אם גאיות משופעים ורדודים.

קסמת לי בתפארת יערותיך שעובדי הקרן הקיימת לא נטעום ושהם חפים משלטי שמות נדיבים.
חזותך אינה מתבלה לעולם ומבטי מתענגים עליה שוב ושוב. חלקות השדה הססגוניות הממאנות לקבל מרות של צורה גיאומטרית שוכנות לרגלי גבעות מקורזלות בשפע אלונים. פליטיהם הבודדים מפארים את השדות; צנינים הם לכל קומביין וקטפת אך חניגת מלכים לעיני.
במרחק, משלושה עברים סגור האופק ברכסי הרים. שקע מעורפל כל שהוא מפריד בינך לביניהם.
אך כאשר מתפזר האובך ונעלם הערפל, גולש הדרך מטה מטה עד שהוא נטמע בפסיפס שדות קדמת יזרעאל.

כל אימת שאני נכלא, ולוא אף לשעות ספורות במחנק הבטון והאספלט של הכרך, יוצאת נפשי אליך, אהובתי. אל הרקפות העדינות והמצטנעות בצל סלעים, הכלניות הנלוזות והנרקיסים המשליגים על פני מישור ביצתי. אל החיה המעופפת, רוחשת ומדלגת בכל פינות חמודותיך.
בסלוד לבי מצחנת העיר ומשאונה הצורם, הוא נכסף אל אוירך הצח ואל סימפונית קולותיך הרגועים והמרגיעים: איושת הרוח בענפי העץ, צרור נקישות של דו-כיפת, זמזום דבורים בגלי

העשב, דו-שיח צפרים מתנגד וטרטור עמום של טרקטור הבוקע ממרחקים. פתית אותי ואפת, חזקת עלי ותוכלי. אהבתיך גברתי, אהבתי את ביתי ועל ספו נרצעתי לך לעבד עולם.

על הרמפה

למושב

לפעמים אני שואלת את עצמי – האם אתם רוצים שנחזור מהצבא לכפר. האם אתם רוצים שנדע במשך שירותנו הצבאי שיש לנו לאן לחזור? מוזר! אני בטוחה שיש בכם כאלו שרוצים שנחזור, שנמשיך את קיום הכפר, שהרי זה טבעי: איכר אינו בונה את המשק רק לעצמו, הוא רוצה שבבוא היום – הווא לא רחוק! (זכרו, עברתם כבר את גיל ה-140!) – יהיה מישהו שסייע לו וימשיך את בנין המשק – הלוא כן? אבל נוער יישאר בכפר רק כאשר הוא ידע שהוא רצוי – ואם אתם באמת רוצים אותנו – ומעוניינים שנשאר – ואם אנחנו נעזוב יעזבו אחרינו, מפני שנוער שחושב להישאר חושב על מי שנשאר – ואם אנחנו נעזוב יעזבו אחרינו, מפני שנוער שחושב להישאר חושב על מי שנשאר ואם לא נשאר אנחנו – לא ישארו גם בניכם – אנחנו הוקבעים באם בית לחם תהייה כמו כפר-יהושע שנוער שואף להישאר בכפר, או כמו כפר-יחזקאל או כפר-ברוך; כפר שהוא עזוב למחצה – והחצי השני – קשישים. כן, זה עלול להיות גורל כפרנו, וכמה שזה יהיה למצער, אם לא תבואו אפילו במעט לקראת הנוער, ותראו קצת, קצת יחס וכמה שזה נראה מוזר יחס מתבטא גם בהזמנה למסיבות כגון פורים! אני כשלעצמי אהבת מסיבות צעירות, של נוער צעיר, אין לי כל עניין במסיבות של המבוגרים – אבל אני מאוד מאוד מעוניינת לחוש את ההרגשה שרוצים בנו שרוצים שנישאר בכפר.

ואני מעוניינת לדעת שאם ארצה פעם להביע דעה בכפר, ועל הכפר שלנו – אוכל להצביע – ואני מבטיחה שנוער לא ינצל זכות הצבעה זאת לרעה – ושלא תבוא משפחת X עם 4 קולות (בזכות הילדים...) ויכריעו הצבעה לכון זה או אחר. אלא פשוט שמשוה פעם יגע לנוער ויהיה איכפת לו, הוא יוכל ג"כ להגיד משהו בכפרו שלו ולא יהיה רק לקישוט.

בידיכם היא האפשרות לקרב את הנוער ולהמשיך את קיום הכפר שאתם בידיכם ובזעתכם יצרתם; או להרחיק אותו מהכפר ולהפוך את הכפר לבית זקנים – כפר עזוב ובודד עם מספר זקנים ומספר צעירים ממורמרים, חסרי חברה.

שלכם המחכה ליחס קטנטן

אורה ש.

נוסטלגיה

אסיפה כללית ביום 18.4.1948 בחוות שטוק

משתתפים 21 חברים יו"ר אריה

סדר יום: העברה לנוה-יער (ולדהיים)

שלמה מוסר על ביקור החברים בנוה-יער, על האפשרויות שלנו והדרישות. לפי הצעת הועדה המנהלת את ענייני המושבות הגרמניות עלינו לשלוח לשם מספר חברים מיד לשם ביצוע עבודות חיוניות ברכוש הדומם והחי.

לפי הצעת הועד נקבעת רשימת החברים העוברים לנוה-יער.

החלטות:

- 1) מספר האנשים העוברים והרכב הקבוצה אינם קבועים וסופיים. עלולות להיות החלפות.
- 2) על כל אדם לקחת איתו ציוד אישי והכרחי בלבד.
- 3) במקום נהוגה משמעת צבאית.
- 4) האחראי לפלוגה בבית-לחם – שלום ובחוות שטוק – אריה.
- 5) אין לקחת שום דבר מהנמצא במקום לשימוש אישי. הארגון ירכז חפצים, בעלי חי במידה אפשרית יבוא במגע עם המוסדות בכדי לרכוש את כל אלו.
- 6) יש להקפיד על הופעה נאה כלפי חוץ.

אסיפה כללית בבית-לחם ב-24.4.1948

סדר היום: 1) חיסול החווה – סיום ענייני בית יוסף.

2) המצב בבית-לחם.

3) קבלת חברים.

1) יש לעשות את כל המאמצים בכדי לחסל את החווה ולהעביר את כל האנשים לבית לחם. הועד מודיע על סיום פרשת בית-יוסף.

2) א) נשמעת הדרישה להרחיב את המסגרת מיד ולקבל מספר חברים רב ככל האפשר.

ב) קובעים את שעות העבודה ל-9.

ג) קובעים את הצורך במכונות משא ובטרקטור.

ד) כועדה המנהלת את ענייני בית-לחם קובעים את: יואל, משה, יהודה וילי.

הכיבוש

בערב ב-18.4.48 הודיעו לאחראי במקום שעלינו לשלוח 3 חברים לפעולה שתבוצע בלילה. לא היה ידוע לנו מה היא מטרת הפעולה.

בין שלושת החברים המתנדבים לפעולה זו הייתי גם אני. יצאנו בשעה 22:00 למקום המפגש בקיבוץ אלונים. במקום זה התרכזו חברים מכל ישובי הסביבה. כל אחד היבא איתו רובה ו-50 כדורים אשר היו יקרי מציאות בתקופה ההיא, בשעה 03:00 לפנות בוקר התקבלה הפקודה להתכונן לפעולה. התזוזה החלה לכיוון ולדהיים וכאן הועברה לנו לראשונה מטרת הפעולה. מספר המשתתפים לא היה גדול.

בשעה 04:30 הגענו לשער ולדהיים. פרצנו את השער ופקדנו על השומרים האנגלים ששמרו על תושבי הכפר הגרמנים להניח את נשקם. תדהמתם הייתה גדולה והם צייתו לפקודה. (פחדם היה גדול כל כך שהם קפצו ממרפסת מוגבהת במקום לרדת במדרגות).

חלק מאנשינו נשאר לשמור על צריפי המגורים של השוטרים אשר לשם רוכזו התושבים הגרמנים, והשאר התפזרו בכפר לשם עריכת חיפושים.

כשעתיים אחרי הכיבוש פנינו לעבר בית-לחם. אבל כאן הספיקו הגרמנים להימלט רק מספר קטן של זקנים נשאר במקום.

כאשר התקרבו לבית-לחם נורו עלינו יריות מתוך הכפר הערבי אשר היה במקום שבו בנוי כיום בית-הספר שלנו. כאן ניסו הערבים לעצור אותנו על ידי חסימת הדרך במחסומי עצים, אך המשורייני היחיד אשר היה ברשותנו פרץ את הדרך ויחד איתו את שער הכפר הנעול.

יומיים חיכינו להתקפת נגד של הערבים בעזרת הגרמנים – החברים בילו את זמנם בחפירות ובטיפול במשק החי אשר נעזב על ידי הבורחים.

באותו יום עלינו להתיישבות.

וילי ס.

ח' בניסן תש"ח

להודות על האמת, לא ששתי לכתוב על העבר. נראה לי שהמתענג על מה שהיה, אינו עומד איתן בהווה ואינו צופה בבטחה לעתיד. אולם בינתיים גדל דור חדש אשר לא חזה מבשרו ימי ראשונים ויתכן שיש לו עניין בהם. להם מוקדשות שורות אלה.

שנים רבות חלמנו על העלייה על הקרקע, על יסוד כפר עברי על אדמת המולדת – לפי לשון הימים ההם. ראינו בעיני רוחנו טור מכוניות עמוסות ציוד מפלסות להן דרך אל היעד והרצפולד נושא נאום חוצב להבות על יעוד והגשמה. אך המציאות הייתה כמובן אחרת.

היה יום שישי – אחד מיני רבים. בחוות שטוק התכוננו ליום שבת: בישלו את הבשר וגיהצו את החולצות הלבנות. בצהריים באו לגייס שלושה חברים למשימה סודית. בשבת בבוקר בישרו לנו שהמושבות הגרמניות ולדהיים ובית-לחם נכבשו על ידי כוחותינו.

לגבי ארגון החורש החלה ההתנחלות ביום א', ה-18 לאפריל 1948 – ח' בניסן תש"ח. החלט – ולא ידוע לי אם המוסדות החליטו או אנחנו תבענו זאת – לשלוח קבוצת חברים לולדהיים לטפל

במשק החי הנטוש.

בוקר נאה ואביבי היה ביום הראשון ההוא. שדות קמה מוריקים נעו ברוח קלילה ורכישת ה"פאר" של החוה, זאת אומרת: הוייט הישן, יצא לדרכו. עברנו בשדות המושבות הגרמניות אך לא העזנו להאמין שהנה אנו עולים על אדמתנו. הייתה אי בהירות לגבי העתיד. במבואות ולדהיים (אלוני-אבא היום) קידמו אותנו שלטים "זהירות מוקשים" בעברית ואנגלית. טרם הספקנו לעצור, הגיח מישהו ונופף לנו לעבור. "זה רק שלטים" הפטיר.

זמן מה אחרינו הופיעו שומרי החוק דאז – הבריטים. הם באו להשיב את הסדר על כנו. אולם צבא הוד מלכותו לקח את הכתוב על השלטים ברצינות ועצר לפני הכפר. אחרי דין ודברים עם ה"כובש" הסתלקו כלעומת שבאו. ובכן יכולנו להתחיל בעבודה וזו נמצאה בשפע. ראשית יצאנו לרכז את הבקר, שלא נחלב זה יממה, מן החצרות הפזורות. אחרי רדיפה וריצה מיגעת רוכז כל העדר בחצר אחת ואפשר היה להתחיל בהאבסה וחליבה. אולם ברגע זה פתח איזה חכם את השער וכל הכבודה התפזרה שוב – כל פרה לחצר שלה.

יום העליה על הקרקע הסתיים בחצות כשכולנו קרובים לאפיסת כוחות. קשה להגיד שהיינו באותו לילה חדורי הכרה שזה עתה נסתיים היום הגדול שלו ייחלנו שנים.

גם בימים הבאים לא הייתה העבודה שגרתית. היה זה מסע הרפתקאות רצוף אל הבלתי נודע. יש לאתר שדות סלק ומספוא בשביל הבקר, יש להפעיל את משאבת המים כדי שלא נגוע כולנו בצמא, יש, יש, יש. ויכוח נוקב ועקר התנהל כיצד להאכיל את החזירים. איש לא ידע איך לטפל בהם. על אף השפע גם ידענו רעב משום שהאספקה מן "החוה" לא הייתה סדירה. ניהלנו רדיפה דרמטית אחרי ביצה לארוחת בוקר והשמחה הייתה גדולה שמצאנו פח ביצים משומרות במי מלח. יום אחד הכינו הבנות תרנגול הודו. ישבנו סביב לסיר המהביל עד שעה מאוחרת וחיכינו בקוצר רוח שהבשר יתרכך מעט – אך לשוא.

כעבור פחות משבוע נאמר לנו לעקור לבית-לחם וכך העמסנו את עצמנו שוב על הוייט ויצאנו לדרך. גם בבית-לחם לא היו הסדרים משופרים ביותר. הזמן דחק והעבודה הייתה מרובה. יש למהר לקצור את החציר אך קודם יש למצוא את השדות. גייסנו את כל כוחות הסוס בכפר – רובם נבלות עם שגעונות פרטיים (את הבהמות הטובות לקחו איתם הגרמנים בברחם לציפורי. שם נלקחו מהם הסוסים על ידי ערבים). צמד סוסים טוב היה בחווה וכך החל הקציר. בינתיים היה צריך לזרוע תבואות קיץ. אחרי איתור החלקות, בא הנוער הנהללי לעזרתנו ויד התגברנו גם על הבעיה הזאת. לאט לאט השלטנו מעט סדר בבלגאן. את החזירים מכרנו ובפדיון קנינו את הטנדר פורד ששוכן כבוד עד היום הזה ליד המקלט.

גם על מחפשי השלל למיניהם התגברנו לבסוף, כשלא היה כבר מה למצוא. חששנו לתלות כביסה על חבל אחרי שגם גופיות עבודה נראו למחפשי מטמונים כשלל. וכך בלי משים התחילו החיים

בכפר להיות יציבים: היו אסיפות ואסיפה שנתית עם מאזן חיובי – ראשון, ואקוה לא האחרון בתולדות בית-לחם הגלילית. נתקבלו חברים אך תקציב מנעו מאתנו משום שהמוסדות דרשו שנפנה את המקום. רק כעבור שנתיים הוכרנו כישב קבע ורק אז יכולנו להיות בטוחים שיום ראשון – ה-18.4.48 היה יום עלייתנו על הקרקע.

פוטי ו.

ממערכות ישראל

מכתב מחייל

והרי מכתב שנכתב – בתמימות אולי – ביום העצמאות לפני שנה – ימים ספורים לפני המלחמה, ערב הכוננות באחד ה"אי-שמים".

ה' באייר תשכ"ז – יום העצמאות הי"ט של מדינת ישראל.

מצעד צבאי בירושלים. צנוע, אבל מצעד. טרנזיסטור ואוזניים קשובות. חיילים אי-שם במשמרת, בתורנות ומי יודע במה.

יום גדול היה זה לדידי. גדול, אולי מכדי לתאר זאת במילים. הייתי אז אי-שם על גבול ירדן, בקורס. סתם קורס. ובא יום העצמאות ומסדר היה שם להורדת הדגל לחצי התורן ולהדלקת לפיד הגבורה והזיכרון. ובא המפקד בצעדים מדודים אך בוטחים, קרא באוזני חייליו את פקודת היום של הרמטכ"ל. הושמע "יזכור!"

יזכור.

מישהו בכה.

ראיתי את עיניו דומעות ופניו מעוותות כמנסות לכבוש את בכיו ודמעותיו שפרצו. רציתי להגיד לו משהו, משהו מעודד. רציתי לשאול אותו לפרש הבכי: מה היה לך? רציתי ולא יכולתי.

ודאי שיכל אב, או אח או קרוב משפחה, שודאי לא הכירו כלל וכלל. ראיתי אותו: נער בן י"ט שנים, כמנין שנות מדינתו, בוכה את חרותו. ומתוך כך חנקו דמעות את גרוני שלי. לא ידעתי אם המדעות, דמעות גיל הן, או עצב. הרגשתי את הרגע העצוב בחיי ובאות המידה המאושר ביותר. הרגשתי שלא עוד נולדתי בגלל משהו אלא בשביל משהו. הרגשתי עצמי גאה בכל אותם שנפלו למען חיי וגם בייתי אותם.

ידעתיך אתה, הכותב, חייל עברי הנך ממשיך את אשר סללו הנופלים – שא זאת בגאון! משהגיע תורי לעמוד ליד הדגל המורד, דום, אהבתי כל רגע, שניתן לי לעמוד כך לידו, ליד הדגל דגלי. עמדתי רבע שעה או חצי שעה: גוף מתוח, חזה מובלט, ראש מורם. עמדתי כך: גאה. מאחורי נפרשו להם הרריה של ירושלים וחבל לכיש, ולפני מנגד – עמדו כקוראים לי לחבקם, הררי

חברון. חשבתיו מדוע שם למטה, בואדי, חייב לעבור לו הגבול. מדוע שרירותו של אדם קבעה קו, קו מפריד, שרירותי לאמורף עד כאן ארץ אחת ומכאן ואילך ארץ אחרת, והרי ראיתי במו עיני: זאת אותה ארץ! אותם הרים, אותן גבעות, אותם נחלים.

יצחק מ.

מכתב מאשת חייל מצרי

לבעלי היקר והיקר מכל!

יעני, ירוחי, היום הגיע אשר כה ציפיתי לו. אני מאחלת לך האושר והבריאות, ינשאללה תהייה מבסוט.

יחביבי, מחמוד, נסעת והשארתי לבד ולא נשאר לי אלא לשבת ולכתוב לך את מכתבי שהוא געגועים.

השארתי לבד ואני כה זקוקה לך, ואני מקווה שהמרחק שנוצר בינינו לא ישנה את אהבתנו, ושאתה תוסיף לחשוב עלי. אני יודעת שלא היית עוזב אותי לבד אם לא המצב הנוכחי.

יקירי, מחמוד, בלעדיך אני תועה ובודדה ורק אלוהים יודע מה מתרחש בליבי וכמה אני מתגעגע אליך הרבה, הרבה... בלי גבול.

אף פעם לא הייתי מעלה על דעתי שתעזוב אותי אפילו לרגע קט. אני אבקש מאלוהים שיאסוף את שנינו יחדיו, ובימים הקורבים.

יעני, מחמוד, אתה לא מתאר לך כמה שאני זקוקה לאהבתך ולנפשך הטהורה. נסיעתך באה עלי כמו מכה אכזרית, אבל זה מוכיח לי יותר ויותר כמה שאני זקוקה לך.

ומחמוד, אסיים את מכתבי. ובמכתבי הבא אני מקווה שאוכל לשלוח לך איזה שמה דברים שאתה זקוק להם.

אסיים בהרבה נשיקות.

הביא מהחזית המצרית שמוליק ק.

עברית – אסתר ח.

Write in Block Capitals

In grossen Druckbuchstaben
auszufüllen.

From:
WAR ORGANISATION OF THE BRITISH RED CROSS
AND ORDER OF ST. JOHN

Postal Message Scheme: U.M.
ENQUIRER Fragesteller

To:
Comité International
de la Croix Rouge
Genève

P.O.B. 1085,
David Building,
Jerusalem.

Name: BEN

Christian name: YAKIR

Address: P.O. Box 10,
PARDESS HANNA
PALESTINE

Relationship of Enquirer to Addressee: BORN
Wie ist Fragesteller mit Empfänger verwandt?

Message — Mitteilung.

(Message not to exceed 25 words, family news of strictly personal character).

GLÜCKLICH ÜBER UKTO-
BERBERICHT HABEN
DIR SCHON DREIMAL GE-
SCHRIEBEN ALLE GESUND.
BESTE GEBURTSTAGSWÜNSCHE
GRÜSSE UND RÜSSE
ELTERN

12. DEZEMBER 1941

ארבעה שירים לאבי

א

אבי,
התזכור את שעת הפרידה?
הרכבת הזעה לאט
ואתה ממהר לצדה
דמוע-מבט.

הרכבת האצה דרכה...
בחלון מנפנפת ידי,
ואתה נסוג והולך
ונשאר יחידי.

מלא תבל – פסים מבהיקים
מובלים אך אילך, אבי.
עף על כנפי מכתבים
ושב חזרה לבבי.

ב.

כתב-ידיך עוד ברור ונאה
ללא סלסולים וקשוט,
כאשר למדתני לכתוב
אז, בימי הילדות.

כתב ידך הבהיר והשלו,
כל אות בו נוסכה בטחון.
כמותן דמותך עוד זקופה
והבית איתן ונכון

אל פני מכתביך אגחן,
אעמיק במ חקור, ואלמד,
כי עיפת, עיפת אבי,
כי החלה רועדת היד.

ג.

היום פקדני דברך,
היום קבלתי מכתב.
הכתובת מודפסת, רשמית,
מכתרת באדם הצלב.

(ברוך יהיה לי הצלב,
שונאי האכזר, האיום,
כי הפכת להיות לי ידיד
הנושא את ברכת השלום...)

לקולך בלשון המדינה
כמבעד למסך המורד,
אאזינה, אבי, בכל אות,
בכל תג וברעד היד.

כמו שהיית מפשיל
שערי לנשק למצחי –
כך אפשיל את מסך התרגום
וניבך בי יהם ויחי.

ד.

אבי, תן רמז. הב אות!
... אין צליל ואין הגה מעבר חומות.

אבי, ביני ובינך מרחקים גדולים,
גועשים הימים, זועקים הגלים.
מעבר גבולות סמורי-כידונים
נבלעת בצל בן-מאות-בשנים.

כסית בצל, צל חוזר לבלי סוף,
ושמש אחת בו – הטלאי הצהוב!

אבי,
איך אפסחה על פני מרחקים
איך אעברה ימים עמקים,
איך אפרצה גבולות וחומות
עד אשובה אליך, כושלת עת מות –

שוב ילדה קטנה בקהל תלמידיך,
דחוקים מסביבך, צמודי לחי-אל-לחי,
לשמע בסדר חדרי חדרים
לקולך המוסיף ללמדם עוד "עברי"
ולעזור לידך הרועדת לכתב
לאורו של הטלאי הצהוב.
...אבי...

פנינה ברגשטין

גבת, טבת תש"ג

מפי החברה

מיומנה של אלמונית.

יום ב' – 31.8.1939 קארל הפליג לגרמניה ב-2:30 אחר הצהריים. אימא עוד בחיפה אצל דודה ולאיזה. הייתה ביפו להבראה ובאה משם לחיפה ב-27 לחודש כדי לחזור בשעת צורך הביתה. אימא קבלה כסף מדוד פרידריך כדי לשלוח עוד משהו לרות וקורט ולתת מזה גם חלק לקארל כדמי נסיעה. וילה חזר שוב ודואג למשק שלנו.

יום ו' – 1.9.1939 מלחמה עם פולין. הלוואי והעניין לא יתרחב. הפועלים רצים כבר לקבל כספים שקארל הפקיד עבורם בבנק. אבל הבנקים סגורים. אימא באה הערב והביאה עמה קצת כסף בשביל הברנשים. האם סיתפקו בכך? כולם עייפים. האם אנשינו הגיעו לפיריאוס בלי תקלה? מתי תגיע הידיעה הראשונה? ב-2:00 אחר הצהריים בא מחמוד בריצה: "אג'א איל אסקר!" הפעם זה לא היה מכוון לעובדינו, כי אם לנו. אנגליה הכריזה היום בצהרים מלחמה על גרמניה. ב-3:00 חייבים כולם להתייצב לרישום ברחבת בית הספר. זה נמשך עד הערב, עד שניתנו כל ההוראות. לאיש מהמושבה לא מותר עוד לצאת או להיכנס. גם הפועלים שלנו רק עם רשיון. א. וירץ היה מתורגמן.

יום ב' – 4.9.1939 כל הלילה לא נתנו לנו צלצולי הטלפון לישון. הפסקנו לשים לב כי כל הזמן קשקשו רק עברית. המשמר שלנו מורכב מ-2 אנגלים ו-?? יהודים. – היום לקחו האנגלים את וילה, ביילהרץ, בלייך ואת בק לעכו. חזירות שכזו! עתה נשאר עוד יותר משקים ללא גבר. בולדהיים לקחו את וייגולד, ויימן ואת וורץ. שוב פאנצ'ר במחלבה.

יום ה' – 7.9.1939 האנגלים אוכלים אצל אדון קרוקנברג (ראש המועצה). האכל היהודי לא טעים לחכם. אתמול הצטרכתי לתרגם להם. האנגלי אמר שישלמו מובן מאליו עם קבלת משכורתם. אל נחשב חלילה שחפצים לאכול אצל גרמנים רק משום שהם חסים על כספם. אם אמנם ישלמו, על כך יש לשאול בבוא העת את מר קרוקנברג. מכל מקום, הם נהנים מהאוכל הגרמני.

יום ו' – 6.10.1939 היום דבר הפירר שלנו בפני הרייכסטאג. מה עמוק, כנה ומרתק!! יהי רצון לפניך אדון אלוקינו שהאנגלים יגיעו לתבונה! זו גם משאלתו הכנה של מנהיגנו. למנוע מרחץ דמים כזה. משאלת כולנו היא: אבינו שבשמים, נצור לנו את הפירר לעוד ימים רבים! כלל לא איכפת לי שכל אחר הצהריים לא הספקתי לעשות דבר משום שהקשבתי לנאום פעמיים

ואילו היה לונ רדיו משלנו, הייתי מקשיבה בשמחה רבה לנאום פעם שלישית.

יום ג' 28.11.1939 מחמוד שקל תירס ויוסוף גמר לרוקן את בור המים. מסעודה וחסנה הוציאו זבל מן הלולים והטליאו שקים. אחר הצהריים התחילה גונדל לשגע עם ההמלטה. הדוד יוהאן ווילהלם וובררוס הצטרכו לעזור. ב-5:30 הופיעה עגלה. אך גונדל הייתה עוד כך כך שמנה ועשתה עניינים כאלה עד שחשבנו כולנו שיבוא עוד משהו. ב-7 הצטרכנו להביא את וילהלם וובררוס שנית. היא רצתה להוציא את השליה. שיכרנו אותה עם בקבוק קוניאק ורגע בקבוק ארק. למרות הכל לא עצמו לאוזה ואדון וובררוס את עיניהם עד אחת אחר חצות. רק אז בא הכל על סדרו.

הלוחמים חולבים

הסקרנות לראות את הגרמנים בכפרם ואת ה"בזה" בפעולתה לוו אותנו בצאנו לפעולה. הגרמנים – השם שהעביר בכולנו צמרמורת בזכרנו את השואה שהביאו על עמנו. ה"בזה", המקלע החדש שקיבלנו לראשונה לפני צאתנו לפעולה זו. צעירים היינו הן בגיל והן כלוחמים. נאספנו מספר מחלוקת חי"ש מבני המושבים בעמק ומשתתפי קורסים שונים שהתקיימו בסביבה. לפני עלות השחר שמנו פעמינו מזרחה – לעב רולדהיים ובית-לחם. ה"בזה" השמיעה קולה: מטח יריות קצר... וולדהיים בידינו. הבטנו בהם, בגרמנים... בודדים, בני אדם רגילים מפוחדים מאוד. המולת הכיבוש נדמה. ממשכים לבית-לחם. ה"בזה"!! איזה צליל נעים!! הקרב קצר. הפועלים הערבים ברחו. הגרמנים? – בודדים וכבני אדם רגילים ומבוהלים. שעת בוקר הייתה. הגענו חוליה של חיל הרפואה לאחר שהקימונו תחנת אסוף לנפגעים. געיית פרות מכל קצות הכפר וענני נוצות קדמו פנינו: שעת החליבה עברה ואין ידיים שתעשינה את המלאכה. הזמן עובר, הגעייה גוברת. ה"כובשים" בני כפר, נצבט לבם: "מה חטאן של אלה הבהמות הללו?" והנה מפשילים הם "הלוחמים הונעזים" – שרוולים ומתחילים בחליבה. על בעיית הנוצות המעופפות אי-אפשר היה להתגבר: עם השלמת ה"כבוש" הגיע תור הביזה. מישהו סיפר כאילו החביאו התושבים את זהבם בכרים ובכסתות. איזו התלהבות!!! קרעו צפות ונברו בתוך פוף ונוצות. והתוצאות? עננים לבנים מתעופפים ברוח, ענני נוצות שכסו את הכפר. משאיות ראשונות של ישובי הסביבה עמוסות לעייפה יוצאות לכתובות מוגדרות. חיות הבית והעופות נעלמו גם הן... הכבוש הושלם!!! ובזכוננו – לאחר 20 שנה – נשאר חרוטים: גרמנים "גבורים" כשהפחד נבט מעיניהם, סימפונית

"בזה" ערבה, נוצות, נוצות, נוצות ומעל לכל – געיית הפרות.

ע.ב.

מפי הטף

הדקדוק של נעמה ב.

נעמה עברה ברחוב. הרימה אצבע, הצביעה על אחד החברים ואמרה: "הנה זכר". אחר העבירה את עצבעה אל אחת הבנות ואמרה: "הנה זכרה". מוצי שנכח באותו מעמד ביקש לתקן את המעוות והסביר: לאיש קוראים זכר, ולאישה – נקבה. נעמה הנידה ראשה לאות שהבינה ומוצי שאל: "איזה מן הוא אברהם ס.?" אמרה נעמה "זכר". מוצי: "יופי, תפסת מהר. עכשיו, איזה מן היא אימא?" השיבה נעמה: אימא נגד קיבה."

סמדר נ.

אמנות סוריאליסטית

בימים שלאחר ליל הסדר צייר חנן בן השש בחריצות רבה ציורים של אדם ומסביבו עיגולים לרוב. "מה הכדורים האלה?" שאלנו אותו.

"זה ענבים." "ומי האיש?"

"ומי האיש?" – זה אליהו ענבי."

ספורט

שח-מט במשחק סימולטני שיחק אלוף הנוער נתן בירנבאום נגד 14 חברים וילדים. ב-משחקים ניצח ואחד תיקו (ערן).

פינג פונג

במשחק נגד רכסים – נצחנו 5 : 3

במשחק נגד ק. מוצקין – הפסדנו 1 : 5

במשחק נגד ק. ביאליק – הפסדנו 0 : 5

כדור יד

נגד קרית טבעון נצחנו 0 : 6 (אי הופעה)

נגד נשר נצחנו 0 : 6 (אי הופעה)

נגד כפר-יהושוע הפסדנו 17 : 14

נגד סוללים הפסדנו 26 : 13 (משחק פרוע)

נגד כפר – אתא נצחנו 5 : 12

ספורי ערב

ספל קפה

אמנה הייתה לא רק פועלת מצוינת וזריזה, היא הייתה גם פקחית, חננית ויפה להפליא. היא התבלטה משכמה ומעלה בכל קבוצת בנות וארשת פניה והליכותיה דמו לאלו של נשיכה אקזוטית. כפרס על מסירותה החלטנו להזמין אותה לשתות כוס קפה בביתנו החדש זמן קצר אחרי חנוכתו. כאן יש להקדים שרעייתי שתחיה, סובלת כרוב עקרות הבית בישראל ממחלת המרצפונמניה. אין זו מחלה אנושה, אך משערים שהתקות תכופות ממנה מקצרות את אורך החיים הממוצע של נשותינו. הסימפטומים מתרבים בעיקר בחורף ולא פעם נאלצתי לעמוד עם ילדי למסדר זיהוי פרסות קפדני כאשר הופיע כתם בוץ על הרצפה. בוץ עוד מילא, אך למה אסור גם לטפטף מים טהורים על הרצפה, זה משהו שכנראה לא אשכיל להבין לעולם. הכלל, הסבנו סוף סוף לשולחן, טעמנו מן העוגה ושתינו קפה. "אתה רואה", לוחשת לי מיכל לבע"ז ובנימת ניצחון, בנאת לי שהיא תשתה בלגימות קולניות. האחרות אולי כן, אך לא הנסיכה. היא לא כמו יתר בני עמה!" התבוננתי כיצד שותה אמנה את הקפה בנימוס ובהתאפקות. היא לא גמרה את הספל עד תום. בשארית הנוזל השתמשה כדי לשטוף את המשקע שבתחתית ושפכה הכול מתחת לשולחן. – מחה נוגע ללב של אישה אל עמיתתה שצריכה להדיח אחר כך את הכלים. מבטי נדד אל מיכל. בפני הורודות כרגיל, החל להתפשט חיוורון בלתי טבעי. "את לא מרגישה טוב?" שאלתי בהשתתפות וחמלה. "שתי קצת מים!!" אך רגשי הנחת וההנאה שלי היו כנראה שקופים מידי וזה עזר. נדמה ששמעתי חריקת שן והסומק עלה שוב אל הלחיים.

מורה דרך

היה זה בימי עודפים של כורב. היו משלמים לנו 2,5 אגורות עבור ק"ג כרוב סוג א', העמיסו אותנו על משאית המועצה לשיווק, פרקו אותנו בחורשה ושפכו עליו נפט. נכמרו רחמי על הכרוב היפה, על עבודתי הרבה שהשקעתי בו ועל כיסי הריק. מלאתי ממנו עגלה ונסעתי לכפרי הסביבה לנסות את מזלי. עוד לפני שהגעתי לג'ועמיז הקביל את פני קהל רב של ילדים וטף אשר הלך והתעצם מרגע לרגע. ידעתי שהנימוס והנהוג מחייבים אותי לגשת תחילה אל בית המוכתר ולכן הזמנתי נער אחד לעלות אלי. הוא קפץ אל העגלה, גרש בצעקות את חבריו שנתלו על דפנותיה כנחיל דבורים והאיץ בי: "הסתלק מהר!" שמעתי בעצתו ונסעתי בדרך לא דרך מהר ככל שיכולתי. "עכשיו הסתלק ימינה!" "מה?" – שאלתי בתדהמה.

"עכשיו תסלק ימינה ואחר כך תסתלק שמאלה!" עשיתי כמצווה ושתקתי.
 "עכשיו תסתלק ישר ושמה זה בית המוכתר."
 "איפה למדת עברית?" – אני שואל.
 "קצת בבית הספר והרבה בכפר יהושע."
 "אתה מדבר יופי", אמרתי בהדגישי את התפעלותי גם ממנו וגם ממלמדיו.
 וכך מכרתי את הכרוב בגו'עמיז, כאשר המדריך המאושר והגאה שלי ממשיך לסלק אותי בכשרון
 ובבטחה בין הצריפים והחושות של הכפר. מכתי את הכל והסתלקתי ישר הביתה.

פתרון תשבץ מס' 1.

מאוזן:

1) לקט ופאה; 6) ללה; 7) תר; 9) שק; 10) להתהולל; 11) וט; 12) לא; 13) דיג; 15) צמרמורת;
 18) תל; 19) לי; 20) לבורינט; 23) וננבתה; 24) ניג; 25) ריו; 26) דמ; 28) הר; 29) דיק;
 31) ניר בנימ.

מאונך:

1) להתלוצצ; 2) טל; 3) ולדהיימ; 4) פה; 5) החקלאית; 8) רהט; 9) שלל; 13) דרלינג; 14)
 גוליבר 16) מתבנימ; 17) רינת יה; 20) לונדון; 21) רו; 22) טהורמ; 27) כיב; 29) דר 30) קנ.

הזוכה בפרס: אילת אתגר.